Amore et ſtudio elucidande veritatis: hec ſubſcripta diſputabũtur Wittenberge. Preſidente R. P. Martino Luther: Artiũ et S. Theologie Magiſtro: eiuſdemq́ʒ ibidem lectore Ordinario. Quare petit: vt qui non poſſunt verbis preſentes nobiſcũ diſceptare: agant id literis abſentes. In noie dñi noſtri Jheſu chri. Amẽ.

1 ¶ Dominus et magiſter nr̄ Jeſus chr̄s dicendo. Penitentiã agite. &c. omne vitam fideliũ penitentiam eſſe voluit.

2 ¶ Qd verbũ de penitẽtia ſacramentali (id eſt confeſſiõis et ſatiſfactiõis que ſacerdotum miniſterio celebratur) non põt intelligi.

3 ¶ Non tñ ſolam intendit interiorẽ: immo interior nulla eſt. niſi foris operetur varias carnis mortificationes.

4 ¶ Manet itaq́ʒ pena donec manet odiũ ſui (id eſt penitentia vera intus) ſcʒ vſq́ʒ ad introitum regni celoꝝ.

5 ¶ Papa nõ vult nec põt vllas penas remittere. ꝑter eas: quas arbitrio vel ſuo vel canonum impoſuit.

6 ¶ Papa nõ põt remittere vllã culpã niſi declarando et approbando remiſſam a deo. Aut certe remittendo caſus reſeruatos ſibi: quib⁹ ꝯtẽptis culpa proſſus remaneret.

7 ¶ Nulli proſſus remittit deus culpã: quin ſimul eũ ſubijciat: humiliatũ in omnibus: ſacerdoti ſuo vicario.

8 ¶ Canones penitẽtiales ſolũ viuẽtibus ſunt impoſiti. nihilq́ʒ morituris ſm eoſdẽ em debet imponi.

9 ¶ Inde bñ nobis facit ſpũſſctũs in papa. excipiendo in ſuis decretis ſp articulũ mortis et neceſſitatis.

10 ¶ Indocte et male faciũt ſacerdotes ij: qui morituris pñias canonicas in purgatorium reſeruant.

11 ¶ Zizania illa de mutanda pena Canonica in penam purgatorij. videnẗ certe dormientibus epiſcopis ſeminata.

12 ¶ Olim pene canonice nõ poſt: ſed ante abſolutionem imponebantur: tanq́ʒ tentamenta vere contritionis.

13 ¶ Morituri: p mortẽ omnia ſoluunt. et legibus canonũ mortui iam ſunt habentes iure earum relaxationem.

14 ¶ Imperfecta ſanitas ſeu charitas morituri: neceſſario ſecum fert magnũ timorẽ: tantoq́ʒ maiorem: quãto minor fuerit ipſa.

15 ¶ Hic timor et horror ſatis eſt. ſe ſolo (vt alia taceã) facere penã purgatorij: cum ſit ꝓximus deſperatiõis horrori.

16 ¶ Videnẗ infernus: purgatoriũ: celum differre: ſicut deſperatio: ꝓpe deſperatio. ſecuritas differunt.

17 ¶ Neceſſariũ videẗ aiab⁹ in purgatorio: ſicut minui horrorẽ. ita augeri charitatem.

18 ¶ Nec ꝓbatum videẗ vllis: aut rõnibus aut ſcripturis. q̄ ſint extra ſtatum meriti ſeu agende charitatis.

19 ¶ Nec hoc ꝓbatũ eſſe videẗ: q̄ ſint de ſua btitudine certe et ſecure ſaltẽ oẽs. licʒ nos certiſſimi ſimus.

20 ¶ Igitur papa ꝑ remiſſionẽ plenariã oĩm penaꝝ. nõ ſimpliciter oĩm. intelligit: ſed a ſeipſo tantũmodo impoſitaꝝ.

21 ¶ Errant itaq́ʒ indulgẽtiarũ ꝑdicatores. ij: qui dicũt per pape indulgẽtias: hoĩem ab omĩ pena ſolui et ſaluari.

22 ¶ Quin nullã remittit aĩabus in purgatorio: quã in hac vita debuiſſent ſm Canones ſoluere.

23 ¶ Si remiſſio vlla oĩm oĩno penaꝝ: põt alicui dari. certũ eſt eã nõ niſi ꝑfectiſſimis. i. pauciſſimis dari.

24 ¶ Falli ob id neceſſe eſt: maiorẽ partẽ poplı: per indifferentẽ illã et magnificam pene ſolute ꝓmiſſionem.

25 ¶ Qualẽ ptãtem hʒ papa in purgatoriũ gñaliter: talem hʒ quilibet Epiſcopus et Curatus in ſua dioceſi et parochia ſpecialiter.

1 ¶ Optime facit papa: q̄ nõ ptãte clauis (quã nullã hʒ) ſed per modũ ſuffragij dat aiabus remiſſionem.

2 ¶ Hoĩem predicãt. qui ſtatim vt iactus nummus in ciſtam tinnierit: euolare dicunt animã.

3 ¶ Certũ eſt. nũmo in ciſtã tinniente: augeri queſtũ et auariciã poſſe. ſuffragium aũt eccl̃ie: in arbitrio dei ſoli⁹ eſt.

4 ¶ Quis ſcit. ſi oẽs aĩe in purgatorio velint redimi. ſicut de. ſ. Seuerino et paſchali factũ narratur.

5 ¶ Nullus eſt ſecurus de veritate ſue cõtritiõis. multominus de cõſecutione plenarie remiſſionis.

6 ¶ Q̄ rar⁹ eſt ꝟe penitẽs: tã rar⁹ eſt ꝟe indulgẽtias redimẽs. i. rariſſim⁹

7 ¶ Dãnabunẗ ineternũ cũ ſuis mgr̃is: qui ꝑ l̃ras veniaꝝ ſecuros ſeſe credunt de ſua ſalute.

8 ¶ Cauendi ſunt nimis: qui dicũt venias illas Pape: donũ eſſe illud dei ineſtimabile: quo reconciliaẗ homo deo.

9 ¶ Gratie em̃ ille veniales: tantũ reſpiciunt penas ſatiſfactiõis ſacramẽtalis ab homie conſtitutas.

10 ¶ Non chriſtiana predicant: qui docent. q̄ redemptoris aĩas vel cõfeſſionalia: nõ ſit neceſſaria contritio.

11 ¶ Quilibet chriſtianus vere cõpunctus: hʒ remiſſionẽ plenariã: a pena et culpa. etiam ſine l̃ris veniaꝝ ſibi deditã.

12 ¶ Quilibet verus chriſtianus: ſiue viuus ſiue mortu⁹: hʒ participationẽ oĩm bonoꝝ Chr̃i et Eccleſie. etiã ſine l̃is veniaꝝ a deo ſibi datam.

13 ¶ Remiſſio tñ et participatio Pape: nullo mõ eſt ꝯtemnẽda. q2 (vt dixi) eſt declaratio remiſſionis diuine.

14 ¶ Difficilimũ eſt: etiã doctiſſimis Theolog⁹ ſimul extollere veniaꝝ largitatem: et contritiõis veritatẽ coram populo.

15 ¶ Contritionis veritas penas querit et amat. Veniaꝝ aũt largitas relaxat: et odiſſe facit ſaltem occaſione.

16 ¶ Caute ſunt venie aplice ꝑdicande. ne populus falſe intelligat. eas ꝑferri ceteris bonis operibus charitatis.

17 ¶ Docendi ſunt chriſtiani. q̄ Pape mens nõ eſt: redemptionẽ veniaꝝ vlla ex parte cõparandã eſſe operibus miſericordie.

18 ¶ Docendi ſunt chriſtiani. q̄ dans paupi: aut mutuans egenti: meli⁹ facit: q̄ ſi venias redimeret.

19 ¶ Quia ꝑ opus charitatis creſcit charitas: ⁊ fit hõ melior. ſed ꝑ venias nõ fit melior: ſed tm̃mõ a pena liberior.

20 ¶ Docendi ſunt chr̃iani. q̄ qui videt egenũ: et neglecto eo. dat ꝑ venijs nõ indulgẽtias Pape: ſed indignationẽ dei ſibi vendicat.

21 ¶ Docendi ſunt chr̃iani: q̄ niſi ſuperfluis abundent: neceſſaria tenenẗ domui ſue retinere: et nequaq̄ꝫ ꝑpter venias effundere.

22 ¶ Docẽ d ſunt chriſtiani. q̄ redemptio veniaꝝ eſt libera: nõ precepta.

23 ¶ Docẽdi ſunt chr̃iani. q̄ Papa ſicut magis eget: ita magis optat in venijs dandis ꝑ ſe deuotam orationem: q̄ꝫ ꝓmptam pecuniam.

24 ¶ Docendi ſunt chriſtiani. q̄ venie Pape ſunt vtiles: ſi non in eas confidant. Sed nocentiſſime: ſi timorem dei per eas amittant.

25 ¶ Docendi ſunt chr̃iani. q̄ ſi Papa noſſet exactiones venialiũ ꝑdicatorum mallet Baſilicã. ſ. Petri in cineres ire: q̄ꝫ edificari. cute carne ⁊ oſſibus ouium ſuaꝝ.

1 ¶ Docendi ſunt chr̃iani. q̄ Papa ſicut debet ita vellet. etiam vendita (ſi opus ſit) Baſilica. ſ. Petri: de ſuis pecunijs dare illis: a quorum plurimis quidã cõcionatores veniaꝝ pecuniam eliciunt.

2 ¶ Vana eſt fiducia ſalutis ꝑ l̃ras veniaꝝ. etiã ſi Cõmiſſarius: immo Papa ipſe ſuã aiam ꝑ illis impigneraret.

3 ¶ Hoſtes chr̃i et Pape ſunt ij: qui ꝓpter venias ꝑdicandas verbũ dei in alijs eccleſijs penitus ſilere iubent.

4 ¶ Iniuria fit verbo dei: dũ in eodẽ ſermone: equale vel longius tẽpus impenditur venijs q̄ꝫ illi.

5 ¶ Mens Pape neceſſario eſt. q̄ ſi venie (qđ minimum eſt) vna cãpana: vnis pompis: et ceremonijs celebranẗ. Euangelium (qđ maximũ eſt) centũ campanis: centũ pompis: centũ ceremonijs prediceẗ.

6 ¶ Theſauri eccl̃ie vñ Papa dat indulgẽtias: neq́ʒ ſatis noĩati ſunt: neq́ʒ cogniti apud ppl̃m chriſti.

7 ¶ Temporales certe nõ eſſe patet. q̄ nõ tã facile eos ꝓfundũt: ſʒ tm̃mõ colligunt multi concionatoꝝ.

8 ¶ Nec ſunt merita Chr̃i et ſctoꝝ. q2 hec ſp ſine Papa opanẗ gr̃am hoĩs interioris: et crucẽ: mortẽ: infernumq́ʒ exterioris.

9 ¶ Theſauros eccl̃ie. ſ. Laurẽti⁹ dixit eſſe: paupes eccl̃ie. ſʒ locutus eſt vſu vocabuli ſuo tpe.

10 ¶ Sine temeritate dicim⁹ claues eccl̃ie (merito Chr̃i donatas) eſſe theſaurum iſtum.

11 ¶ Claꝝ eſt em̃. q̄ ad remiſſionẽ penaꝝ et caſuũ ſola ſufficit ptãs Pape.

12 ¶ Verus theſaurus eccl̃ie. eſt ſacroſctm̃ euãgelium glorie et gratie dei.

13 ¶ Hic autẽ eſt merito odioſiſſimus. q2 ex primis facit nouiſſimos.

14 ¶ Theſaurus aũt indulgentiaꝝ merito eſt gratiſſimus. q2 ex nouiſſimis facit primos

15 ¶ Igitur theſauri Euangelici rhetia ſunt: quibus olim piſcabanẗ viros diuitiarum.

16 ¶ Theſauri indulgentiaꝝ rhetia ſunt: q̃bus nũc piſcanẗ diuitias viroꝝ.

17 ¶ Indulgẽtie: quas cõcionatores vociferanẗ maxĩas gr̃as. intelligunẗ vere tales quoad queſtum ꝓmouendum.

18 ¶ Sunt tamen re vera minime ad gr̃am dei et crucis pietatẽ compate.

19 ¶ Tenenẗ Ep̃i et Curati veniaꝝ apl̃icarũ Cõmiſſarios cũ om̃i reuerentia admittere.

20 ¶ Sed magis tenenẗ oĩbus oculis intendere: oĩbus aurib⁹ aduertere: ne ꝑ cõmiſſione Pape ſua illi ſomnia ꝑdicent.

21 ¶ Cõtra veniaꝝ apl̃icaꝝ ꝟitatẽ q̃ loquiẗ. ſit ille anathema ⁊ maledict⁹.

22 ¶ Qui vero contra libidinẽ ac licentiã verborũ Cõcionatoris veniarũ curam agit: ſit ille benedictus.

23 ¶ Sicut Papa iuſte fulminat eos: qui in fraudem negocij veniarũ quacunq́ʒ arte machinantur.

24 ¶ Multomagis fulminare intendit eos: qui ꝑ veniarũ pretextũ in fraudem ſctẽ charitatis et veritatis machinanẗ.

25 ¶ Opinari venias papales tãtas eſſe: vt ſoluere poſſint hoĩeʒ. etiã ſi q̃s ꝑ impoſſibile dei genitricẽ violaſſet. Eſt inſanire.

1 ¶ Diximus contra. q̄ venie papales: nec minimũ venialium pctoꝝ tollere poſſint quo ad culpam.

2 ¶ Q̄ dr̃. nec ſi. ſ. Petrus modo Papa eſſet: maiores gr̃as donare poſſʒ eſt blaſphemia in ſctm̃ Petrum et Papam.

3 ¶ Dicimus contra. q̄ etiã iſte et quilibet papa maiores hʒ. ſcʒ Euangelium: virtutes: gr̃as curationũ. &c. vt. I. Co. xij.

4 ¶ Dicere. Crucẽ armis papalibus inſigniter erectã: cruci chriſti equiualere: blaſphemia eſt.

5 ¶ Rationẽ reddent Ep̃i: Curati: et Theologi. Qui tales ſermões in populum licere ſinunt.

6 ¶ Facit hec licẽtioſa veniaꝝ ꝑdicatio. vt nec reuerentiã Pape facile ſit: etiã doctis viri redimere a calũnijs aut certe argut̃ q̃ſtiõib⁹ laicoꝝ.

7 ¶ Scʒ. Cur Papa nõ euacuat purgatoriũ ꝓpter ſctiſſimã charitateʒ et ſummã aĩarũ neceſſitatẽ: vt cãm oĩm iuſtiſſimã. Si infinitas aĩas redimit ꝓpt pecuniã funeſtiſſimã ad ſtructurã Baſilice: vt cãʒ leuiſſimã

8 ¶ Itẽ. Cur ꝑmanẽt exequie et anniuerſaria defunctoꝝ: et nõ reddit aut recipi ꝑmittit bñficia ꝑ illis inſtituta. cũ iã ſit iniuria ꝓ redẽpt̃ orare

9 ¶ Itẽ. Que illa noua pietas Dei et Pape. q̄ impio et inimico ꝓpter pecuniã ꝯcedũt: aĩam piã et amicã dei redimere. Et tñ ꝓpter neceſſitatẽ ipſius met pie et dilecte aĩe nõ redimunt eã gratuita charitate.

10 ¶ Itẽ. Cur Canones pñiales re ipã et nõ vſu: iã diu in ſemet abrogati ⁊ mortui: adhuc tñ pecunijs redimunẗ per ꝯceſſionẽ indulgẽtiaꝝ tanq́ʒ viuaciſſimi.

11 ¶ Itẽ. Cur Papa cui⁹ opes hodie ſunt opulẽtiſſimis craſſis craſſiores: nõ de ſuis pecunijs mag̃ q̄ꝫ paupm fideliũ ſtruit vnã tm̃mõ Baſilicã ſancti Petri.

12 ¶ Item. Quid remittit aut participat Papa iis: qui ꝑ ꝯtritionẽ ꝑfectaꝫ ius habẽt plenarie remiſſionis et participationis.

13 ¶ Item. Quid addereẗ eccl̃ie boni maioris. Si Papa ſicut ſemel facit: ita cẽties in die cuilibʒ fideliũ has remiſſiões ⁊ pticipatiões tribuẽt.

14 ¶ Ex quo Papa ſalutẽ querit aĩaꝝ: ꝑ venias mag̃ q̄ꝫ pecunias. Cur ſuſpendit l̃ras et venias iam olim ꝯceſſas: cũ ſint eque efficaces.

15 ¶ Hec ſcrupuloſiſſima laicoꝝ argumẽta: ſola ptãte ꝯpeſcere: nec reddita ratione diluere. Eſt eccl̃iam ⁊ Papã hoſtib⁹ ridendos exponere et infelices chriſtianos facere.

16 ¶ Si ergo venie ſm ſpiritũ et mentẽ Pape ꝑdicarẽtur. facile illa om̃ia ſoluerenẗ: immo nõ eſſent.

17 ¶ Valeãt itaq́ʒ oẽs illi ꝓphe: q̃ dicũt ppl̃o Chr̃i. Pax pax. et nõ eſt pax.

18 ¶ Bñ agãt oẽs illi ꝓphe: q̃ dicũt ppl̃o Chr̃i. Crux crux. et non eſt crux.

19 ¶ Exhortandi ſunt Chriſtiani: vt caput ſuũ chr̃m per penas: mortes: infernoſq́ʒ ſequi ſtudeant.

20 ¶ Ac ſi magis ꝑ multas tribulatiões intrare celũ: q̄ꝫ ꝑ ſecuritatẽ pacis confidant.

M. D. Xvij.

1517